

ПРЕГЛЕД НА ПУБЛИКАЦИОННИТЕ ПОЛИТИКИ НА ВОДЕЩИ ИЗДАТЕЛСТВА В ЕВРОПА И АМЕРИКА ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ТЕХНОЛОГИИ, ПОДПОМАГАНИ ОТ ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ

Мариета Христова¹
e-mail: marieta.hristova@unwe.bg

Резюме

В настоящия текст е поставена целта да се направи преглед на съществуващите редакторски, издателски и публикационни политики в областта на публикуване на научни текстове, подпомогнати от технологии на ИИ като част от издателската етика. Изследователският въпрос е свързан с това да се изясни какъв е отговорът на издателствата на това предизвикателство. Обект на изследване е използването на технологии, подпомогнати от ИИ и по-специално ChatGPT като част от публикационния процес и създаването на научни текстове. Предмет на изследване са политиките на издателствата във връзка с използването на технологии, подпомогнати от ИИ. В обобщение, на основния дискутиран въпрос дали може чатбот или технология, подпомогната от ИИ да бъде (съ)автор на публикация е отговорено отрицателно, тъй като чатботът не може да изпълнява критерия за авторство, защото не може да поема отговорност за съдържанието и достоверността на създадения от него текст.

Ключови думи: технологии, подпомогнати от изкуствен интелект, чатбот, ChatGPT, публикационен процес

JEL: Z00

Увод

ChatGPT беше пуснат за първи път в края на ноември 2022 г. С неговата поява се увеличиха притесненията и тревогите на някои хуманисти и интелектуалци за това какво предстои на човечеството и неговото развитие. Няколко месеца по-късно над хиляда технологични експерти се обединяват около становището, че изкуственият интелект (ИИ) е заплаха за човечеството и неговото развитие трябва да бъде замразено. Те призовават за необходимостта от по-голям регулативен контрол над подобни системи, които работят с изкуствен интелект (Шишков, 2023). Наред с тревогата за чове-

¹ Главен асистент, доктор, катедра „Икономическа социология“, Общоекономически факултет, УНСС, ORCID 0000-0001-7141-9747

чеството изобщо, се разпространяват и тревоги, свързани с използването му в различни обществени сфери и области. Много учени от години предупреждават за опасността от развитието на технологиите и как това развитие ще се отрази на професиите и труда.

С появата на този чатбот различни сфери и професии станаха „застрашени“ ако не от изчезване, то от „превземането“ им от автоматизирани технологии като „според някои експерти бумът на изкуствен интелект може да преобрази икономиката и обществото със състресения, които ще заличат милиони работни места“ (Шишков, 2023). Само месец по-късно например, през май Арвинд Кришна заявява пред Bloomberg, че IBM ще спре да наема нови кадри за бекофис позиции, защото техните функции могат да бъдат изпълнявани от изкуствен интелект (Ford, 2023).

Чатботове като ChatGPT се възприемат често като заплаха и за творческите и креативни професии. Те се разпространяват експоненциално, а тяхното разширяващо се използване вече и в научното публикуване през последните месеци води до опасения относно липсата на автентичност на съдържанието при използването им.

В настоящия текст е поставена целта да се направи преглед на съществуващите редакторски, издателски и публикационни политики в областта на публикуване на научни текстове, подпомогнати от технологии на ИИ като част от издателската етика. Само за няколко месеца редица издателства, мрежи, организации вече са създали препоръки, политики, становища и заявления, свързани с ChatGPT и чатботове и тяхното използване в публикационния процес като цяло. Изследователският въпрос е свързан с това да се изясни какъв е техният отговор на това предизвикателство.

Обект на изследване е използването на технологии, подпомагани от ИИ и по-специално ChatGPT като част от публикационния процес и създаването на научни текстове. Предмет на изследване са политиките на издателствата, във връзка с използването на технологии, подпомагани от ИИ.

За целта на анализа под технологии, подпомагани от изкуствен интелект (ИИ) ще се разбират различни компютърни програми, с които може да се създава съдържание – текст, изображения, аудио и други. Чатботът също е компютърна програма, която симулира човешки разговор (писмен или усетен) като обработва информация, с която е захранен, позволявайки на хората да взаимодействат с него, сякаш комуникират с истински човек.

Технологии, подпомагани от изкуствен интелект в публикационния процес

Технологиите, подпомагани от изкуствен интелект нарастват през годините по брой и усъвършенстване като чрез тях авторите на научни текстове могат да подобряват подготовката и качеството на своите ръкописи и статии. Тези технологии включват различни инструменти, чрез които може да се пише (например PaperPal, Writefull), редактира граматика и език (например Grammarly, PerfectIt, ProWritingAid и др.), да се перифразира (Paraphraser), да се прави превод на текста (GoogleTranslate, DeepL), да се реферира и позовава (Scite), да се обработват статистически данни и да се визуализират по атрактивен начин (StatReviewer), като заедно с това да се извършва статистически анализ и т.н. Редакторите и издателите също използват инструменти, подпомогнати от ИИ, за своите цели като например за проверка на изпратените текстове за плагиатство (например iThenticate, Similarity check, Plagscan, StrikePlagiarism), манипулиране на изображения (например Imagetwin, FigCheck, ImaCheck, Proofing), нарушени етични проблеми, за подаване и приемане на текстове, за валидиране на препратки, редактиране и кодиране на съдържанието за публикуване в различните бази с данни, платформи и медии и за улесняване търсенето и откриването на текста след публикуване му.

Новият инструмент на OpenAI – ChatGPT, който беше представен в края на ноември 2022 г. е инструмент, подпомогнат от ИИ, за обработка на естествен език с отворен код и е еволюция на чатбот, чрез който може да се симулира човешки разговор. За целта му се подават заявки (prompt) и чатботът има способността бързо да генерира набор от писмено съдържание, независимо дали това е статия, стихотворение, софтуерен код или нещо друго. Способността му се изразява в опита да предскаже подходящото и смислено свързване на поредица от думи по определените критерии в заявката. За тази цел, той разчита на информацията до 2021 г., с която е захранен и обучаван като книги, публикации в интернет, статии в „Уикипедия“, компютърни програми, онлайн разговори и т.н. (Петров, 2023).

Новината за този инструмент предизвиква огромно вълнение относно многобройните му потенциални употреби и съответно злоупотреби чрез него, включително в областта на образованието и създаването на научни текстове.

ChatGPT като (съ)автор на научни публикации и реакцията на издателствата

Чатботът може и се използва по различни начини, като е съвсем нормално да навлезе и в света на науката и научните публикации. Съответно изниква въпросът – може ли и подходящо ли е да се цитира чатбот като автор на научно изследване?

Елизабет Джордж заявява в своя блог например, че авторството на едно научно изследване е различно от авторството на вестникарска статия или книга. И ако авторите на вестници и книги получават поръчка и заплащане да пишат, то наградата за изследователите е свързана с авторски научни статии, които се цитират и оказват влияние в съответните им области, което им помага да развиват академичната си кариера и да изграждат репутацията си на надеждни изследователи (George, 2023). Джордж пояснява още, че всъщност авторството не изисква действително „написване“ на статията, а съотнасянето на авторството всъщност е отражението на истинския и значителен принос и участие на изследователя в изследването. От това следва, че авторството в изследването носи със себе си отговорност за качеството и точността на съдържанието на статията. Когато обаче се използват инструменти, подпомогнати от ИИ например, това поражда опасения относно валидността на текста, който генерират и отговорността им като „автор“. Особено важно е това в предметни области като медицината, където грешките в съдържанието на изследването могат да повлияят на живота на хората (George, 2023).

През януари 2023 г. списание Nature съобщава за 2 предпечатки и 2 статии, публикувани в областта на науката и здравеопазването, които включват ChatGPT като автор. Това разраства дискусията дали ChatGPT може да бъде автор на научна публикация и каква да бъде реакцията на научните издателства, дали и как да се регулира неговото използване от страна на всички, които участват в публикационния процес?

Всяка една от докладваните от Nature статии включва принадлежност на ChatGPT като автор, а една от тях включва и имейл адрес за „нечовешкия автор“.

Текстът на статията *Can GPT-3 write an academic paper on itself, with minimal human input?* е подаден за публикуване още през юни 2022 г. В него авторите изследват способността на GPT-3 да пише за себе си и откриват, че GPT-3 може да генерира ясни и кратки описания на собствените си възможности и функции (Thunström, Steingrimsson, 2022).

Базирана на ИИ компания за откриване на лекарства, със седалище в Хонконг, посочва ChatGPT като съавтор на статия за списание Oncoscience през декември 2022 г. (Zhavoronkov, 2022).

Една от статиите е и *Performance of ChatGPT on USMLE: Potential for assisted medical education using large language models*, която в своята първа версия преди рецензиране включва ChatGPT като автор наред с другите дванадесет автори. В нея се оценява представянето на ChatGPT на изпита по медицина в САЩ, като авторите стигат до извода, че ChatGPT демонстрира високо ниво на съответствие и проникателност в своите обяснения (Kung et al., 2023).

ChatGPT е съавтор и на редакционната статия *Open artificial intelligence platforms in nursing education: Tools for academic progress or abuse?* в списанието *Nurse Education in Practice* през януари 2023 г., която е индексирана в Web of Science и Scopus.

Според Springer Nature, включването на ChatGPT като автор на статията е „грешка, която скоро ще бъде коригирана“, но въпреки това тези статии вече са индексирани в Pubmed и Google Scholar. В гост редакционна статия на редакторите Roger Watson и Gregor Stiglic, публикувана на уебстраницата на Комитета по публикационна етика, се уточнява, че е издадена поправка, но това се е случило след като авторството на ChatGPT е било засечено от Nature News и е започнала дискусията за това, че ИИ има потенциала да помага при написването на академични текстове, както и тази технология е предизвикателство пред университетите, образователните институции, издателската и по-специално академичната издателска индустрия.

Оттогава Springer Nature Journals определят политика за насочване на използването на инструменти като ChatGPT. В редакторската статия на Springer Nature от 23 януари *Tools such as ChatGPT threaten transparent science; here are our ground rules for their use* (2023) са формулирани двата принципа, които са добавени в насоките на изданието към авторите:

1. „Нито един инструмент, базиран на голям езиков модел няма да бъде приет като кредитиран автор на научна статия. Този принцип влиза в сила, защото всяко приписване на авторство носи със себе си отговорност за работата, а инструментите с ИИ не могат да поемат такава отговорност.

2. Изследователите, които използват инструменти, базирани на големи езикови модели, трябва да документират това използване в онези части от своите текстове, които са свързани с методите на изследването им или в частта „Признание“ или „Спонсориране на научното изследване“ (acknowledgement). Ако документът не включва такава част, може да се използва въведението или по друг подходящ начин да се документира използването на инструмент, базиран на големи езикови модели“ (Springer Nature, 2023).

Springer Nature заявява, че въвежда тези принципи, защото науката работи и трябва да работи като е открита и прозрачна относно методите и доказателствата, които се използват в нея, независимо от това коя технология е

на мода. „В крайна сметка изследванията трябва да имат прозрачност в методите и почтеност и истина от страна на авторите. Това е основата, на която науката разчита, за да напредне“. И списанието призовава изследователите да се замислят как може да се поддържа прозрачността и надеждността, на които разчита процесът на генериране на знания, ако те или техните колеги използват софтуер, който работи по принципно непрозрачен начин (Springer Nature, 2023).

В редакторска статия на списание Science от 26 януари – *ChatGPT is fun, but not an author* (2023) Holden Thorp заявява, че от години авторите в списанията на Science са подписвали декларация, в която са удостоверявали, че подадения текст е оригинален, като за научните списания думата „оригинален“ е достатъчна, за да сигнализира, че текст, написан от ChatGPT, не е приемлив. Текстът, който се генерира от инструмент, подпомогнат от ИИ без да бъде цитиран по подходящ начин ще се счита за плагиатство. Също така авторите в тези списания удостоверяват, че самите те носят отговорност за изследването в статията си. За да изяснят положението, списанията от групата на Science актуализират лиценза си и редакционните си политики, като уточняват, че текст, генериран чрез ИИ не може да се използва, както и фигури, изображения или графики не могат да бъдат продукти на такива инструменти.

Издателството Taylor & Fransis също излиза с изявление на 17 февруари 2023 г. относно „отговорното използване на инструменти, подпомагани от ИИ, при създаването на академично научно съдържание“ като за такива инструменти издателството посочва големите езикови модели, генериращия ИИ и чатботове (като ChatGPT). Принципите на авторството, според издателството, са свързани с поемане на отговорност за съдържанието, съгласие за публикуване чрез споразумение, даване на договорни гаранции за целостта на произведението и други. „Всичко това са човешки отговорности, които не могат да бъдат поети от инструменти, подпомогнати от ИИ“ (Taylor & Fransis, 2023). Но пък от друга страна, от издателството признават и осъзнават, че използването на такива инструменти се засилва, затова задължение на авторите е когато използват такива инструменти да документират това по подходящ начин.

Авторитетното издателство Elsevier заема подобна позиция като Springer Nature. Издателството актуализира политиката си във връзка с използването на генериращ ИИ² и подпомагани от ИИ технологии в научното писане.

² Генеративен ИИ, според Elsevier, е „вид технология за изкуствен интелект, която може да произвежда различни видове съдържание, включително текст, изображения, аудио и синтетични данни. Примерите включват ChatGPT, NovelAI, Jasper AI, Rytr AI, DALL-E и др.“ (Elsevier, 2023).

Целта им е да се осигури по-голяма прозрачност и насоки за автори, читатели, рецензенти, редактори и сътрудници, като издателството също декларира готовност да наблюдава развитието на ИИ технологии и да коригира или усъвършенства своята политика, когато е уместно. Ограничението на политиката на Elsevier е по отношение на процеса на писане, а не до използването на инструменти за ИИ с цел анализиране и извличане на изводи от данни като част от изследователския процес (Elsevier, 2023).

Насоките на издателството позволяват използването на инструменти, подпомагани от ИИ за „подобряване на четливостта и езика на публикацията“ като предупреждават, че „прилагането на технологията трябва да се извършва с човешки надзор и контрол, а авторите трябва внимателно да преглеждат и редактират резултата, тъй като ИИ може да генерира резултат с авторитетно звучене, който може да бъде неправилен, непълен или пристрастен. Авторите в крайна сметка носят отговорност за съдържанието на своите публикации“ (Elsevier, 2023).

От издателството също така уточняват, че авторите трябва да декларират в своя ръкопис дали и как са използвали инструменти, подпомогнати от ИИ, тъй като такава декларация поддържа прозрачността и доверието между автори, читатели, рецензенти, редактори и сътрудници и улеснява спазването на условията за използване на съответния инструмент или технология.

По отношение на авторството от издателството заявяват, че „ авторите не трябва да изброяват ИИ и технологии, подпомагани от ИИ като автор и съавтор, нито да цитират ИИ като автор, тъй като авторството предполага отговорности и задачи, които могат да бъдат приписани и изпълнявани само от хора. „Всеки (съ)автор е отговорен да гарантира, че въпросите, свързани с точността или целостта на която и да е част от произведението, са подходящо проучени и решени, а авторството изисква способността да се одобри окончателната версия на произведението и да се съгласи с подаването му. Авторите също са отговорни да гарантират, че произведението е оригинално, че посочените автори отговарят на изискванията за авторство и че произведението не нарушава правата на трети страни и трябва да се запознаят с политиката за етика на издателството, преди да подадат ръкопис в него.“ (Elsevier, 2023).

За повече информация издателството насочва към уебсайта си, в частта му с „Често задавани въпроси“.

Що се отнася до използването на ИИ и инструменти, подпомагани от ИИ във фигури, изображения и произведения на изкуството, не се разрешава използването им, за да се създават или променят изображенията в изпратените ръкописи. Използването на ИИ не се допуска за включване, подобряване, скриване, преместване, премахване или въвеждане на специфична характе-

ристика в рамките на изображения или фигури. Приемливи са корекциите на яркостта, контраста или баланса на цветовете, само ако и стига да не скриват или премахват каквато и да е информация, присъстваща в оригинала на изображението. Инструменти за криминалистика на изображения или специализиран софтуер могат да бъдат приложени към изпратени ръкописи, за да се идентифицират предполагаеми нередности в тях (Elsevier, 2023).

Единственото изключение, което издателството приема е, „ако използването на ИИ или подпомогнати от ИИ инструменти е част от изследователския дизайн или изследователските методи (като например подходи за изображения с помощта на ИИ за генериране или интерпретиране на основни изследователски данни, например в областта на биомедицинските изображения). Ако това е направено, такава употреба трябва да бъде описана по възпроизводим начин в раздела за методите. Това трябва да включва обяснение как ИИ или подпомаганите от ИИ инструменти са били използвани в процеса на създаване или промяна на изображението, както и името на модела или инструмента, номера на версията и разширението и производителя. Авторите трябва да се придържат към специфичните политики за използване на ИИ софтуер и да гарантират правилното приписване на съдържанието. Когато е приложимо, авторите могат да бъдат помолени да предоставят предварително коригирани с ИИ версии на изображения и/или съставните необработени изображения, използвани за създаване на окончателните версии, за редакционна оценка“ (Elsevier, 2023).

Не е разрешено и използването на генериращ ИИ или подпомагани от ИИ инструменти при създаването на произведения на изкуството, като например корици на списания или графични резюмета (Elsevier, 2023)³.

Световната асоциация на редакторите на медицински списания WAME⁴ също излиза с препоръки относно използването на чатботове и генеративен изкуствен интелект в научни публикации (Zielinski, et al., 2023). ICMJE⁵ препоръчва авторството да се базира на 4 критерия (ICMJE, 2023):

³ Elsevier има политика за използването на ИИ и технологии, подпомагани от ИИ и що се касае до процеса на рецензиране, както и политика относно публикационния и редакторския процес.

⁴ World Association of Medical Editors (WAME) е „доброволно сдружение с нестопанска цел на редактори на рецензирани медицински списания от страни по целия свят, които се стремят да насърчават международното сътрудничество между и образованието на редакторите на медицински списания. Членството в WAME е безплатно и всички отговорни редактори на рецензирани медицински списания имат право да се присъединят. ... WAME има повече от 1830 членове, представляващи повече от 1000 списания от 92 държави (данни за 2017 г.) (WAME, 2023)

⁵ International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) е „малка работна група от редактори на общи медицински списания, чиито участници се срещат ежегодно

„1. Съществен принос към концепцията или дизайна на произведението; или придобиване, анализ или интерпретация на данни за създаване на произведението; 2. Изготвяне на текста или критичното му преглеждане за очертаване на важно интелектуално съдържание; 3. Окончателно одобрение на версията за публикуване; 4. Съгласие да се понесе отговорност за всички аспекти на произведението, като се гарантира, че въпросите, свързани с точността или целостта на която и да е част от него, са подходящо проучени и решени“ (2023). В тази връзка в Препоръките си ICMJE заявява, че „чатботовете като ChatGPT не трябва да се посочват като автори, тъй като те не могат да носят отговорност за точността, целостта и оригиналността на работата, а тези отговорности се изискват за авторство“ (ICMJE, 2023).

Дискусията в Комитета по публикационна етика

Комитетът по публикационна етика е създаден, „за да предоставя съвети и насоки относно най-добрите практики за справяне с етични въпроси при публикуване на списания“ (COPE, 2023a). Той определя поведението на редактори, рецензенти, автори и издатели в процеса на публикуване на научна продукция. Създаден е през 1997 г. и към 2023 г. има над 12 500 членове от 103 страни като в последните години включва като свои членове университети и изследователски институции.

Дискусията в Комитета по публикационна етика (Committee on Publication Ethics – COPE) относно използването на ИИ в различни фази от процеса по публикуване на произведения започва през 2019 г. Тогава се поставя въпроса относно използването на ИИ в процеса по вземане на решение за публикуване на даден ръкопис. Вемайки предвид бързото напредване в развитието на технологията за ИИ през последните години и въвеждането на управлявани от данни решения за много процеси по време на публикационния процес, се признава, че ИИ може да помогне за автоматизирането на някои процеси без човешка намеса като: избор на списание, идентифициране на тема, предложение за рецензент, оценка на обхвата, проверка на оригиналността на текста (или проверка за дублиране на текста с други

и финансират собствената си работа по Препоръките за провеждане, докладване, редактиране и публикуване на научна работа в медицински списания“ (ICMJEa, 2023). Членове на ICMJE са Annals of Internal Medicine, British Medical Journal, Bulletin of the World Health Organization, Deutsches Ärzteblatt (German Medical Journal), Ethiopian Journal of Health Sciences, JAMA (Journal of the American Medical Association), Journal of Korean Medical Science, Medical Tunisia, Nature Medicine, New England Journal of Medicine, New Zealand Medical Journal, PLOS Medicine, The Lancet, Revista Médica de Chile, the U.S. National Library of Medicine, and the World Association of Medical Editors (WAME).

публикувани вече текстове), статистически анализ и т.н. С напредването на ИИ възникват въпроси, свързани със съответната етика дали, кога и как ИИ може и/или трябва да се използва (COPE, 2019).

На дискусия се поставят въпроси, свързани с това дали има ясно разграничение между техническа автоматизация и изкуствен интелект за автоматично вземане на решения или действия, предприети в публикационния процес; дали има процеси, при които пълната автоматизация би била приемлива или дори очаквана и такива, при които тя би се считала за неетична, както и има ли процеси, при които препоръките, подпомогнати от ИИ се очакват или се считат за неетични; каква информация трябва да предоставят списанията на авторите и рецензентите относно инструментите на ИИ, които са използвани в тяхното списание; какво се случва ако автор или рецензент не е съгласен с препоръка, която е направена от или действие, което е предприето от инструменти, подпомогнати от ИИ и какви процедури да бъдат въведени, за да се обжалва действие на ИИ (COPE, 2019).

Позицията на Комитета по публикационна етика относно ИИ като автор

Позицията на Комитета по публикационна етика е че инструментите на ИИ не могат да бъдат посочвани като автор на даден документ, тъй като не могат да отговорят на изискванията за авторство и не могат да поемат отговорност за създадения от тях текст. „Като не юридически лица те (инструментите на ИИ – бел.м.) не могат да твърдят наличието или липсата на конфликт на интереси, нито да управляват авторски права и лицензионни споразумения“ (COPE, 2023b). В тази си своя позиция Комитетът се присъединяват към организации като WAME и JAMA Network както и други, които заявяват същото в своите препоръки и становища.

Оперативния мениджър на КПЕ – Алиса Левене (Alysa Levene) – очертава в началото на 2023 г. някои от основните теми и въпроси от текущите дискусии по отношение на използването на технологии, подпомогнати от ИИ и по-специално ChatGPT, в създаването на съдържание. Акцентът е върху технологии, подпомогнати от ИИ като ChatGPT, тъй като тя (технологията) има способността да имитира човешко изразяване и това създава потенциални етични предизвикателства, свързани с авторството, проверимостта на информацията и оригиналността ѝ.

В обобщение, отговорът на основния дискутиран въпрос дали може чатбот или технология, подпомогната от ИИ да бъде (съ)автор на публикация е не. Чатботът не може да изпълнява критерия за авторство, защото не може да поема отговорност за съдържанието и достоверността на създаде-

ния от него текст. Чатботът е просто инструмент, който е създаден от хора, за да подпомага техните задачи, свързани с генерирането на текст. Чатботът не е живо същество и не може да създава оригинално изследване или идеи. Чатботът е като всеки друг инструмент, който се използва от изследователите, за да си свършат по-бързо и по-добре работата. Например, за да се напише текста се използва текстова софтуерна програма като Microsoft Word, за да се анализират статистически данни се използват програми като SPSS или Stata, за да се провери граматиката на текста може да се използва Grammarly и т.н. Но на нито една от тези програми, които играят ролята на инструменти, с които изследователят създава една публикация, всъщност никога не е приписвано авторство и не трябва да се приписва такова, защото както пише Лавене „Един софтуерен продукт не може да бъде смислено отговорен за публикация, не може да претендира за права върху интелектуалната собственост за работата си и не може да кореспондира с други учени и пресата, за да обяснява и отговаря на въпроси относно работата си“ (Lavene, 2023).

Как да се опише и цитира използването на ChatGPT?

Едно от издателствата, които вече следва насоките и политиките на Комитета относно използването на инструменти за изкуствен интелект е AIMS Press. Според политиката на издателството „авторите, които използват инструменти, подпомагани от ИИ при писането на ръкопис, създаването на изображения или графични елементи на хартия, или при събирането и анализа на данни, трябва да бъдат прозрачни при разкриването в този раздел как е използван ИИ инструментът и кой инструмент е бил използван. Авторите носят пълна отговорност за съдържанието на своя ръкопис, дори за частите, създадени от инструмент с ИИ и следователно носят отговорност за всяко нарушение на публикационната етика.“ (AIMS Press, 2023).

На уебсайта на издателството има приложена и инструкция за разкриване. Ако няма нищо за разкриване, в инструкцията пише, че няма нужда да се добавя декларация. В противен случай обаче е необходимо да се декларира, че авторите са използвали инструменти, подпомогнати от ИИ при създаването на дадената статия. Ако са използвани такива инструменти трябва да се даде описание на това как са използвани инструментите и къде в статията се намира информацията.

Цитиране на ChatGPT

В научната литература са познати няколко международно признати стилове на цитиране, като най-често използваните са: 1) стил АРА, който е наложен от Американската психологическа асоциация, която издава периодично

актуализирано Ръководство за публикуване; той е най-често използваният стил в социалните науки; 2) стил MLA (Modern Language Association) се използва за писане и оформяне на научни статии в областта на хуманитарните науки като отново асоциацията издава справочници за писане в този стил; 3) чикагски наръчник по стил (Chicago manual of style) е стилът, който най-често се използва в печатни и електронни списания, журналы и вестници; 4) харвардска система за рефериране (Harvard referencing), която може да се използва във всички области; и други.

На въпроса как да се цитира ChatGPT подробен отговор може да се намери в един от постове в блога на Американската психологическа асоциация (APA, 2023), също така в секцията „Въпроси и отговори“ на уебсайта на Chicago Manual Style online (2023) и в рубриката „Попитай MLA“ в сайта на Modern Language Association (2023). Няма специфични насоки за цитиране в Харвардски стил, но някои организации, които го прилагат дават такива (таблица 1).

От APA уточняват, че датата е годината на версията, която се използва, а относно пълният текст на отговора на ChatGPT, то той може да се постави като приложение в документа, така че читателят да има достъп до точния текст, който е генериран. Важно е да се документира точно създаденият текст от ChatGPT, защото чатботът генерира уникален отговор във всяка чат сесия, дори и когато е дадена една и съща заявка (McAdoo, 2023).

При Chicago manual of style online се изписва датата, на която е генериран текста. Не се дават специални указания за това дали да се включва заявката в текста, но ако текстът, генериран от чатбота е редактиран от автора, трябва да се каже в текста или в края на бележката (например „редактирано за стил и съдържание“). Съответно според този стил, чатбота не се цитира в библиографията или в списъка с референции. Въпреки че чатбота генерира уеб-адреси на разговорите, генерирани от заявките, те не могат да бъдат използвани от други за достъп до същото съдържание (защото изискват идентификационни данни за вход).

Според MLA е необходимо да се изпише версията на инструмента и датата, на която е генериран текста. MLA дава препоръки за цитиране и рефериране на „неща“, създадени от инструменти, подпомогнати от ИИ, не само ChatGPT, но и изображения, създадени от DALL-e например, или Bing, който създава текст с препратки към източниците, от които е черпил информация (MLA, 2023).

Макар да няма специфични насоки за цитирането на ChatGPT в харвардски стил, различни организации и институции, които го прилагат дават указания за него. Според някои заявката трябва да се включи в приложение или по друг начин, така че читателят да има достъп до нея.

Ако читателят няма достъп до генерираното съдържание, тогава реферирането се основава на лична комуникация. Това изисква да се потвърди източника само чрез цитиране в текста (тъй като личните съобщения не могат да бъдат прочетени от читателя). Също така не трябва да се включва в списъка с източници или референции.

Конкретният начин на рефериране на ChatGPT според различните стилове е показан в таблица 1.

Таблица 1: Рефериране на ChatGPT според различни стилове

APA	OpenAI. (2023). <i>ChatGPT</i> (Mar 14 version) [Large language model]. https://chat.openai.com/chat
Chicago manual of style online	Text generated by ChatGPT, March 7, 2023, OpenAI, https://chat.openai.com/chat .
MLA	“Describe the symbolism of the green light in the book <i>The Great Gatsby</i> by F. Scott Fitzgerald” prompt. ChatGPT, 13 Feb. version, OpenAI, 8 Mar. 2023, chat.openai.com/chat . <i>Ако заявката не е включена в текста, може да бъде включена в бележката:</i> ChatGPT, response to “Explain how to make pizza dough from common household ingredients,” March 7, 2023, OpenAI.
Harvard referencing	OpenAI’s ChatGPT AI language model, personal communication, 7 February 2023. <i>Ако читателят може да има достъп до източника:</i> ChatGPT. 2022. San Francisco: OpenAI. ChatGPT: Mac OS X. OpenAI’s ChatGPT AI language model, response to a request to explain quantum computing, February 28, 2023.

Източник: McAdoo (2023), Chicago Manual Style online (2023), MLA (2023), University of Queensland, (2023), The University of the real world, (2023).

Използвана литература

Петров, А. (2023). Ботът ChatGPT вече променя света, а хората му помагат, в *Дневник*, 27 януари, (Petrov, A., 2023, Botat ChatGPT veche promenya sveta, a horata mu pomagat, v *Dnevnik*, 27 yanuari), available at: https://www.dnevnik.bg/tehnologii/2023/01/27/4443218_botut_chatgpt_veche_promenia_sveta_a_horata_mu_pomagat/?ref=home_mainStory

Шишков, Т. (2023). Мъск и технологични експерти искат „Пауза“ в развитието на AI, *Капитал*, 1 април, (Shishkov, T., 2023, Mask i tehnologichni

- eksperti iskat „Pauza“ v razvitiето na AI, Kapital, 1 april), available at: https://www.capital.bg/biznes/tehnologii_i_nauka/2023/04/01/4466954_musk_i_tehnologichni_eksperti_iskat_pauza_v_razvitiето/
- AIMS Press (2023). Instructions for authors, AIMS Geoscience, available at: <https://www.aimspress.com/aimsgeo/news/solo-detail/instructionsforauthors>
- COPE. (2019). Artificial intelligence (AI) in decision making COPE Forum Nov 2019, available at: <https://publicationethics.org/resources/forum-discussion-topics/cope-forum-11-november-2019-artificial-intelligence-ai-decision>
- COPE. (2023a). About COPE, available at: <https://publicationethics.org/about/our-organisation>
- COPE. (2023b). Authorship and AI tools. COPE position statement, available at: <https://publicationethics.org/cope-position-statements/ai-author>
- COPE. (2023c). AI in decision making, COPE discussion document, available at: <https://publicationethics.org/resources/discussion-documents/ai-artificial-intelligence-decision-making>, <https://doi.org/10.24318/9kvAgnJ>
- Elsevier. (2023). Publishing ethics, available at: <https://beta.elsevier.com/about/policies-and-standards/publishing-ethics#4-duties-of-authors>
- Ford, B. (2023). IBM to pause hiring for jobs that AI could do, Bloomberg, 1 :dx, available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-05-01/ibm-to-pause-hiring-for-back-office-jobs-that-ai-could-kill#xj4y7vzkg>
- George, E. (2023). ChatGPT and authorship in research: What top publishers are saying, available at: <https://researcher.life/blog/article/chatgpt-and-authorship-in-research/>
- ICMJE. (2023). Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly work in Medical Journals. Roles and responsibilities, Defining the Role of Authors and Contributors, updated May 2023, available at: <https://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>
- Levene, A. (2023). Artificial intelligence and authorship, available at: <https://publicationethics.org/news/artificial-intelligence-and-authorship>
- McAdoo, T. (2023). How to cite ChatGPT, APA Style Blog, available at: <https://apastyle.apa.org/blog/how-to-cite-chatgpt>
- MLA. (2023). How do I cite generative AI in MLA style@, available at: <https://style.mla.org/citing-generative-ai>
- The Chicago Manual of Style Online. (2023). Citation, Documentation of Sources, available at: <https://www.chicagomanualofstyle.org/qanda/data/faq/topics/Documentation/faq0422.html>
- Nature. (2023). Tools such as ChatGPT threaten transparent science; here are our ground rules for their use, Editorial, Nature 613, 612 (2023), available at: doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-023-00191-1>

- O'Connor, S. (2022). Open artificial intelligence platforms in nursing education: tools for academic progress or abuse?, Editorial, *Nurse Education in Practice*, Vol. 66, doi.org/10.1016/j.nepr.2022.103537
- Stokel-Walker, Ch. (2023). ChatGPT listed as author on research papers: many scientists disapprove, *Nature* 613, pp. 620-621 (18 January), available at: doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-023-00107-z>
- Taylor & Francis. (2023). Taylor & Francis Clarifies the Responsible use of AI Tools in Academic Content Creation, available at: <https://newsroom.taylorandfrancisgroup.com/taylor-francis-clarifies-the-responsible-use-of-ai-tools-in-academic-content-creation/#>
- The University of the real world. (2023). Harvard - Internet sources - Generative AI (e.g. ChatGPT), available at: <https://www.citewrite.qut.edu.au/cite/qutcite.html#harvard-internet-ai>
- Thorp, H. Holden. (2023). ChatGPT is fun, but not an author, *Science*, Vol. 379, No. 6630 (26 January 2023), available at: <https://www.science.org/doi/10.1126/science.adg7879>
- Thunstrom, A., Steingrimsson, S. (2022). Can ChatGPT write an academic paper on itself, with minimal human input?, Preprint submitted on 21 Jun 2022, available at: <https://hal.science/hal-03701250>
- University of Queensland. (2023). ChatGPT and other generative AI tools. How to cite or acknowledge generative AI tools in your assignments and publications, available at: <https://guides.library.uq.edu.au/referencing/chatgpt-and-generative-ai-tools>
- Vincent, J. (2021). ChatGPT can't be credited as an author, says world's largest academic publisher, *The Verge*, available at: <https://www.theverge.com/2023/1/26/23570967/chatgpt-author-scientific-papers-springer-nature-ban>
- WAME. (2023). About us, available at: <https://wame.org/about>
- Watson, R., Štiglic, G. (2023). Guest editorial: the challenge of AI chatbots for journal editors, <https://publicationethics.org/news/challenge-ai-chatbots-journal-editors>
- Zhavoronkov, A. (2022). Rapamycin in the context of Pascal's Wager: generative pre-trained transformer perspectives, *Oncoscience*, Vol. 9, 2022.
- Zielinski, C., Winker, MA, Aggarwal, R, Ferris, LE, Heinemann, M, Lapeña, JF, Pai, SA, Ing, E, Citrome, L, Alam, M, Voight, M, Habibzadeh, F, for the WAME Board. (2023). Chatbots, Generative AI, and Scholarly Manuscripts. WAME Recommendations on Chatbots and Generative Artificial Intelligence in Relation to Scholarly Publications, revised May 31, available at: <https://wame.org/page3.php?id=106>

OVERVIEW OF THE PUBLICATION POLICIES OF MAJOR PUBLISHERS IN EUROPE AND THE USA RELATED TO THE USE OF AI TECHNOLOGY

Chief Assist. Prof. Marieta Hristova, PhD
Department of Economic sociology
Faculty of General Economics
University of National and World Economy
e-mail: marieta.hristova@unwe.bg

Abstract

The objective of this paper is to review existing editorial, publishing, and publication policies in the field of academic publishing powered by AI technologies as part of publishing ethics. The research question is to clarify the publishing industry's response to this challenge. The object of research is the use of AI-assisted technologies and especially ChatGPT in the process of publishing and creating academic texts. The object of the study is the publisher's policy towards the use of AI-assisted technologies. In summary, the main question discussed as to whether a chatbot or an AI-assisted technology can (co-) author a publication is answered negatively, as a chatbot cannot meet the authorship criteria because it cannot be responsible for the content and credibility of the text it creates

Keywords: AI-assisted technologies, chatbot, ChatGPT, publishing process

JEL: Z00